

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

ЗАТВЕРДЖЕНО:

вченою радою університету,
протокол № 7 від 23.02.2016 р.,
уведене в дію наказом ректора
№ 45-р від 23.02.2016 р.

Із змінами і доповненнями,
затвердженими
вченою радою університету,
протокол № 8 від 29.01.2019 р.,
уведеними в дію наказом ректора
№ 29-р від 29.01.2019 р.

Із змінами і доповненнями,
затвердженими
вченою радою університету,
протокол № 6 від 23.12.2019 р.,
уведеними в дію наказом ректора
№ 281-р від 23.12.2019 р.

Із змінами і доповненнями,
затвердженими
вченою радою університету,
протокол № 12 від 25.05.2021 р.,
уведеними в дію наказом ректора
№ 128-р від 25.05.2021 р.

Б.Б.Буяк

ПОЛОЖЕННЯ
ПРО СИСТЕМУ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення про систему внутрішнього забезпечення якості у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка (далі – Положення) розроблено відповідно до вимог Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII (стаття 16. Система забезпечення якості вищої освіти) та інших нормативних документів.

Система внутрішнього забезпечення якості реалізується відповідно до діючої в ТНПУ інституційної моделі і передбачає здійснення університетом таких процедур і заходів (згідно із законом):

- визначення принципів та процедур забезпечення якості;
- здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм, компонентів освітніх програм із застосуванням індикаторів, що вимірюють процес викладання та навчання окремих дисциплін за допомогою електронного сервісу для опитування здобувачів вищої освіти;
- щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів за кожною освітньою програмою;
- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових працях працівників університету і здобувачів вищої освіти;
- інших процедур і заходів.

2. МЕТА ТА ОСНОВНІ ЗАВДАННЯ

СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ

Основна мета розвитку освіти в університеті спрямована на підвищення якості навчального процесу, вдосконалення чинних освітніх програм підготовки фахівців освітніх рівнів “Бакалавр”, “Магістр”, “Доктор філософії”, розширення переліку нових магістерських спеціальностей та спеціалізацій відповідно до попиту на вітчизняному та міжнародному ринках праці.

Підвищення конкурентоспроможності університету з надання освітніх послуг, вимірюється індикаторами, основними з яких визначено:

- якість навчального процесу;

- вартість наданих освітніх послуг;
- конкурс за напрямами і спеціальностями відповідно до ліцензованого обсягу та місць державного замовлення;
- кількість працевлаштованих випускників та їх місце у суспільному житті держави тощо.

Основними завданнями підвищення рівня якості навчання є:

- повне використання ліцензованих обсягів, насамперед, на профільних напрямках підготовки та спеціальностях;
- продовження реалізації ступеневої освіти через створення інтегрованої неперервної системи відбору і підготовки студентів за схемою “загальноосвітня школа, ліцей – технікум, коледж – університет”;
- розробка освітніх програм та навчальних планів, які б відповідали запитам ринку праці та кращим зарубіжним аналогам;
- впровадження в практику освітньої діяльності університету компетентнісного підходу при формуванні освітніх програм, засобів діагностики та критеріїв оцінювання знань студентів;
- впровадження інформаційних інтерактивних технологій навчання, створення та відкриття нових освітніх програм для підготовки фахівців відповідно до вимог Європейського освітнього простору з метою отримання студентами подвійних дипломів;
- залучення роботодавців (стейкхолдерів) до участі в підготовці та реалізації освітніх програм, спеціальностей та спеціалізацій, узгодження з ними освітніх і професійних стандартів;
- переорієнтація навчальних планів на збільшення частини практичного компонента та самостійної роботи студентів;
- забезпечення процесу навчання новітнім лабораторним обладнанням та матеріалами, інтеграція вищої університетської освіти і наукових досліджень до вимог практики освітньої галузі;
- участь науково-педагогічних працівників у розробленні та впровадженні державних стандартів змісту освіти, національної системи кваліфікацій;
- інтеграція університету з навчальними закладами різних рівнів, науковими установами та підприємствами, зокрема, шляхом створення навчально-науково-виробничих комплексів;
- створення організаційно-правових та фінансових умов для започаткування активної реалізації вітчизняних та міжнародних програм академічної мобільності;
- розвиток матеріально-технічної бази в напрямі впровадження новітнього програмного забезпечення, у т.ч. з використанням платформи Moodle та «UA:Бюджет»;
- розроблення та реалізація електронних навчальних курсів та обладнання аудиторій для проведення дистанційних занять і телеконференцій;
- залучення до роботи високопрофесійних науково-педагогічних працівників

- з міжнародним досвідом з поза меж університету та України;
- забезпечення вільного багатоканального доступу до світових освітніх та наукових ресурсів через мережу Інтернет з читальних залів бібліотеки університету;
 - індивідуалізація та диференціація навчання обдарованої молоді, створення можливостей для реалізації пошуку студентами індивідуальної освітньої траєкторії;
 - створення умов для здобуття якісної освіти інвалідами, дітьми-сиротами та дітьми, позбавленими батьківського піклування;
 - впровадження у навчальний процес та діяльність університетської бібліотеки сучасних інформаційних і комп'ютерних технологій;
 - активне залучення до навчально-виховного процесу і науково-дослідницької роботи учених Національної академії наук України й Національної академії педагогічних наук України та інших галузевих академій, провідних фахівців організацій та установ.

3. ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІСІЇ З ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Комісія з внутрішнього забезпечення якості освіти утворюється Вченою радою університету в рамках внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти. Склад Комісії затверджується наказом ректора. Загальне керівництво Комісією здійснює перший проректор.

До складу Комісії входять: голова, секретар та члени – голови факультетських комісій з якості, представники ректорату, кафедр та інших структурних підрозділів, що забезпечують організацію освітньої діяльності, а також представники органів студентського самоврядування.

Робота Комісії здійснюється у формі засідань, де розглядаються питання, що належать до її компетенції. Для розробки критеріїв, проведення моніторингових заходів з удосконалення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти можуть бути організовані робочі групи.

Комісія підзвітна Ректору та Вченій раді університету.

Очолює й організує роботу Комісії - голова (призначається наказом ректора з числа штатних науково-педагогічних працівників університету).

В обов'язки голови Комісії входять:

- розподіл функціональних обов'язків між членами Комісії, контроль за своєчасністю і якістю їхнього виконання;
- участь у заходах підрозділів університету, на яких обговорюються й приймаються рішення щодо якості освітнього процесу;
- забезпечення необхідних умов для проведення освітньої й науково-методичної роботи Комісії;
- підведення підсумків роботи за календарний рік і подання звіту про роботу Комісії відповідно до нормативних документів університету.

Основним змістом діяльності Комісії є реалізація програми розвитку університету щодо забезпечення якості освіти, експертиза та координація дій структурних підрозділів університету, спрямованих на забезпечення якості освітніх послуг, надання методичної допомоги щодо внутрішньо факультетського, внутрішньо кафедрального моніторингу якості освіти, самоаналізу процесу та результату впровадження освітніх програм.

Функції комісії з внутрішнього забезпечення якості освіти

- Експертиза імплементації основних положень Закону України «Про освіту», «Про вищу освіту» інших нормативних документів в освітній процес університету.
- Участь у розробці пропозицій до проектів документів для Вченої та Науково-методичної ради щодо удосконалення нормативної-правової бази організації освітнього процесу.
- Розробка та практична реалізація плану впровадження у внутрішню систему управління якістю освіти Європейських стандартів і рекомендацій (ESG - 2015) та досвіду провідних вітчизняних та зарубіжних закладів вищої освіти.
- Розробка та впровадження у практику освітньої діяльності університету алгоритму моніторингу якості освітнього процесу як системи моніторингових процедур.
 - Взаємодія з усіма структурними підрозділами з метою підвищення якості освітніх послуг.
 - Інформаційне забезпечення, аналіз стану та прогнозування перспектив розвитку освітнього процесу, розробка та прийняття управлінських рішень.
 - Проведення моніторингу контексту освітнього процесу: ресурсів, перебігу та його результатів. Головними об'єктами моніторингу є якість змісту освіти (перебіг процесу), виконання навчальних планів (перебіг процесу), якість діяльності викладачів (перебіг процесу), якість управління (перебіг процесу), якість матеріально-технічного забезпечення (ресурси процесу), якість засвоєння навчальних дисциплін (результати процесу), сформованість професійних компетентностей та особистих якостей у випускників (результати процесу), професійна діяльність випускників (результати процесу).
 - Безперервне вдосконалення процедур моніторингу, забезпечення його нормативно-правовими, інформаційно-методичними та кадровими ресурсами.
 - Організація заходів щодо забезпечення університетом якості освітніх послуг, що відповідають вимогам Європейського освітнього простору.
 - Забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі - створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату.

Заходи, які проводить Комісія, спрямовані на:

- оптимізацію структури, змісту освітніх програм та її компонентів ;
- вдосконалення методів та технологій навчання та викладання;

- підвищення рівня об'єктивного оцінювання здобувачів вищої освіти та оприлюднення його результатів;
- вивчення контингенту студентів системі довузівської підготовки;
- встановлення зворотного зв'язку між учасниками освітнього процесу;
- залучення органів студентського самоврядування до моніторингу якості освіти та пошуку шляхів підвищення якості освітніх послуг в Університеті;
- співпрацю зі стейкхолдерами з метою підготовки конкурентоспроможного фахівця: аналіз вимог споживачів до рівня підготовки і компетентності випускників (результати моніторингу здобувачів та, випускників, роботодавців);
- оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному вебсайті Університету, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- надання методичної допомоги факультетам, кафедрам із планування та проведення заходів щодо внутрішньо факультетського та внутрішньо кафедрального моніторингу якості освіти (об'єкта, процесу, результату).

4. ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОГРАМНОЇ РАДИ ЯК ДОРАДЧОГО ОРГАНУ ГАРАНТА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

З метою розвитку освітньої програми, її конкурентноспроможності на ринку освітніх послуг, перегляду та вдосконалення створено Програмну раду як дорадчий орган гаранта освітньої програми в яку входять:

- гарант освітньої програми;
- здобувачі освіти;
- зовнішні стейкхолдери;
- викладачі випускових кафедр.

Засідання Програмної ради відбувається двічі на рік (грудень -квітень).

Функції програмної ради

- Експертиза, перегляд та розробка стратегії розвитку освітньої програми відповідно до ринку освітніх послуг.
- Моніторинг відповідності освітньої програми вимогам ринку праці.
- Моніторинг якості навчання та викладання на освітній програмі.
- Аналіз забезпечення освітньої програми необхідними ресурсами.
- Вносити зміни відповідно до стандартів вищої освіти (за наявності), рекомендацій щодо розроблення освітніх програм, рекомендацій НАЗЯВО відповідно до критеріїв акредитації.

5.СИСТЕМА ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ЇЇВИКОНАННЯМ

Система внутрішнього забезпечення якості передбачає також контроль за:

- кадровим забезпеченням освітньої діяльності;
- навчально-методичним забезпеченням освітньої діяльності;
- якістю проведення навчальних занять;

Контроль за кадровим забезпеченням. Система відбору науково-педагогічних працівників

Кількісний та якісний склад науково-педагогічних працівників університету формується згідно з вимогами нормативних документів Кабінету Міністрів України, Міністерства освіти і науки України відповідно до Положень та нормативів кадрового забезпечення підготовки фахівців освітніх рівнів «Бакалавр», «Магістр», «Доктор філософії».

В університеті лекційні заняття проводяться штатними професорами і доцентами, а також за сумісництвом запрошеними визнаними науковцями та педагогами.

Щорічне підведення підсумків роботи НПП університету здійснюється за рейтинговою системою оцінювання.

Рейтингова система оцінювання професійної діяльності НПП та структурних підрозділів університету є стимулом для підвищення якості їх роботи.

В основу рейтингової системи оцінювання професійної діяльності НПП університету покладені положення Закону України «Про вищу освіту», часові нормативи, визначені наказом Міністерства освіти і науки України від 07.08.2002 р.

№ 450 «Про затвердження норм часу для планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової й організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів», щорічного наказу по університету про планування та облік роботи науково-педагогічних працівників, згідно з якими основними видами робіт НПП є:

- ✓ навчальна;
- ✓ наукова;
- ✓ методична;
- ✓ організаційно-виховна.

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» університет забезпечує підвищення кваліфікації та стажування НПП і педагогічних працівників не рідше, ніж один раз на п'ять років.

Базовими для підвищення кваліфікації є освітні та наукові установи Міністерства освіти і науки України та НАПН України.

Метою такого підвищення кваліфікації і стажування НПП є формування якісного науково-педагогічного (педагогічного) персоналу університету, що спрямоване на розв'язання кадрових проблем, реалізацію механізмів кар'єрного росту НПП, їх мотивації до якісної професійної діяльності та соціального захисту тощо.

Контроль за навчально-методичним забезпеченням Навчально-методичне забезпечення підготовки фахівців освітніх рівнів

«Бакалавр» і «Магістр», «Доктор філософії» має відповідати нормативним документами, визначеним МОН України. Контроль за відповідністю реальних показників навчально-методичного забезпечення навчального процесу в

університеті здійснюють навчально-методичний відділ, центр забезпечення якості освіти, декани факультетів та завідувачі кафедр у межах своїх службових обов'язків.

Навчально-методичні комплекси (НМК) дисциплін є одним із основних елементів науково-методичного забезпечення навчального процесу.

Підготовку НМК дисциплін здійснюють науково-педагогічні працівники, які відповідають за їх викладання, коли дисципліна вводиться в робочий навчальний план підготовки фахівців.

НПП має змогу самостійно створювати електронні навчальні курси і проводити навчання дистанційно, надсилати повідомлення студентам, розподіляти, збирати та перевіряти завдання, вести електронні журнали обліку оцінок та відвідування, налаштовувати різноманітні ресурси курсу і т.д.

Контроль за якістю проведення навчальних занять та якістю знань студентів

Особливості організації поточного та тестового контролю:

1. Оцінювання знань студентів з навчальних дисциплін здійснюється на основі результатів поточного та тестового контролів.

2. Об'єктом оцінювання знань студентів є програмовий матеріал навчальної дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час поточного контролю на практичних та семінарських заняттях та під час виконання лабораторних робіт, електронного тестового контролю та шляхом перевірки виконання студентом самостійної роботи, в т.ч. в модульному середовищі.

3. Відповідно до розроблених критеріїв оцінювання знань студентів з конкретної навчальної дисципліни, викладач після кожного заняття відображає в журналі академічної групи поточну успішність студента, диференційовано стосовно виконаних студентом видів робіт.

4. На підставі семестрової успішності студента, яка визначається як сума балів за модулі (теоретичний, практичний та самостійної роботи), в національній та ECTS шкалі оцінювання, призначається академічна стипендія у розмірах і в порядку, передбачених постановою Кабінету Міністрів України, «Питання стипендіального забезпечення». Результати успішності студентів, стипендіального забезпечення виносяться на розгляд вченої ради університету.

Оцінювання проведення навчальних занять здійснюється із застосуванням індикаторів, що вимірюють процес викладання та навчання окремих дисциплін за допомогою електронного сервісу для анонімного онлайн опитування здобувачів вищої освіти після завершення вивчення дисципліни.

Для дисциплін, розміщених на платформі електронного навчання ТНПУ (elr.tnpu.edu.ua) посилання на сервіс оцінювання якості освіти розміщується безпосередньо у електронному курсі, відповідно до положення про електронний навчально методичний комплекс ТНПУ.

Результати опитування можуть бути використані для рейтингового оцінювання науково-педагогічних працівників та покращення якості підготовки фахівців університету.

Підтримка та розробка сервісу оцінювання процесу викладання дисциплін здійснюється центром дистанційного навчання університету.

5. Постійний аналіз і оцінювання освітніх програм здійснюється різними суб'єктами – учасниками моніторингу освітнього процесу, зокрема:

- ✓ студентами після вивчення навчальних дисциплін;
- ✓ випускниками, після закінчення освітньої програми;
- ✓ зовнішніми стейкхолдерами – випускниками, які працюють за спеціальністю, роботодавцями тощо.

В університеті проводиться щорічно рейтингове оцінювання досягнень студентів, що спрямоване на пошук та реалізацію механізмів удосконалення дієвих форм поєднання науки та освіти, інноваційних інтегрованих технологій і методик організації навчально-виховного процесу, наукової і науково-дослідної роботи студентів.

Рейтингове оцінювання досягнень студентів передбачає:

- створення фактографічної інформаційної бази, що всебічно відображає здобуті досягнення кожного студента університету в навчанні, науковій та науково-дослідній роботі, його участі в громадському, спортивному та культурному житті університету, в роботі органів студентського самоврядування;
- мотивація студентів до удосконалення якості навчання, наукової та науково-дослідної роботи, підвищення рівня набутих ними професійних навичок;
- розвиток творчої ініціативи та підвищення рівня громадської й соціальної активності студентів;
- реалізація принципів побудованих на здоровій конкуренції;
- створення системи об'єктивних показників для прийняття рішень щодо заходів, спрямованих на заохочення студентів;
- стимулювання видів діяльності студентської молоді, що визначають рейтинг і статус університету.